Ассаламу гIалайкум!

ЦIумадисезул гьаракь

Голос Цумады

2018 соналъул 9 ноябрь Рузман №49 (7536) Газета бахъизе байбихьана 1937 соналъул 1 декабралда Багьа 8 гъурущ 12 +

ЦIУМАДА РАЙОНАЛЪУЛ ГАЗЕТА - ЦУМАДИНСКАЯ РАЙОННАЯ ГАЗЕТА

ТIадегIанал шапакъатаздалъун кIодо гьаруна

Итни къоялъ республикаялъул бетIер Владимир Васильев дандчIвана тIадагьаб цIайиялда UFCиялъул чемпион, нильер ракьцояв ХIабиб НурмухIамадовгун ва гьесул эмен ГIабдулманап НурмухIамадовгун.

Данделъиялда Владимир Васильевас абуна ГIабдулманапида: «Киналго бихьиназул анищ букIуна вас вукIине ва кинабго гьабула гьесие кколеб тарбия кьезе, гьев вукIине махщел бугев, лебалав, къуватав ва бихьинчияльулав. Дуда кIвана нильер республика гуребги тIолго пачалихъ чIухIарав инсан гIезавизе».

Данделъиялъул ахиралда республикаялъул бетIерас ХIабибие кьуна республикаялъул тIадегIанаб шапакъат орден «Дагъистан Республикаялъе гьабураб хъулухъалъе гIоло» Гьесул эмен ва тренер ГIабдулманапие медаль «Дагъистан Республикаялда физкультурагун спорт цебетIезабиялъулъ гьабураб хъулухъалъухъ».

* * *

Лъеберабилеб октябралда Дагъистан республикаялъул бетIер Владимир Васильев данделъана эркенаб гугариялъул рахъалъ Будапешталда тIобитIараб дунялалъул чемпионаталда бергьарал нильер республикаялъул гугарухъабигун ва гьезул тренералгун.

Республикаялъул бетIерас гугарухъабазда баркана дунялалъул чемпионаталда цваралр бергьенлъаби. Баркиялъул кIалъай гьабун хадуб Владимир Васильевас бергьаразе, призеразе ва гьезул тренеразе кьуна пачалихъиял шапакъатал.

«Дагъистан Республикаялъе гьабураб хъулухъалъе гIоло» абураб орденалдалъун кIодо гьавуна нильер ракьцояв, дунялалъул кIицIул чемпион МухIамадрасул ГъазимухIамадов.

Данделъиялда кIалъазе вахъарав спортивияб гугариялъул Дагъистаналъул федерациялъул президент, эркенаб гугариялъул рахъалъ республикаялъул командаялъул бетIерав тренер Сажид Сажидовас гугарухъабазул рахъалдасан кIудияб баркала загьир гьабуна Владимир Васильевасе республикаялда спорталдехун гьабулеб лъикIаб бербалагьиялъухъ.

Спорталде кьолеб кIвар цIикIкIунеб буго

Микьабилеб ноябралда Агъвали рачIана дунялалдаго цIар рагIарав рагъухъан ХIабиб НурмухIамадовасул эмен ГIабдулманап НурмухIамадовгун цадахъ Дагъистан Республикаялъул спорталъул министр МухIамад Мух1амадов, Республикаялъул спортивияб гугариялъул федерациялъул президент, республикаялъул эркенаб гугариялъул рахъалъ бетIерав тренер Сажид Сажидов, ГК «Дорханалъул» бетIерав директор Ханин Александр Данилович, хIукуматалъулгун ООО «Дорханалъул» бухьеназул директор генерал - лейтенант Радул Николай Николаевич, спортивияб бакIал раялъул ва къачIаялъул ГКУялъул дирекциялъул хIалтIухъан ТIалхIат ТIалхIатов.

Гьелгун дандчIвай гьабуна районалъул бетIер АнвархIажи Вечедовас. Данделъиялда гIахьаллъана районалъул учреждениябазул нухмалъулел.

Салам кьеялъулаб кIалъаялда районалъул бетIер АнвархIажи Вечедовас абуна ХIабибилги ва районалъул цогидалги гугарухъабазул бергьенлъабаз кIудияб бакI кколин Россиялъул спорталъул тарихалда жанибилан.

-Районалда спорт цебетIезабиялъе гIурал шартIал гьечIо, къваригIараб буго базе кIудияб спортивияб комплекс, район буго кутакалда спорт бокьулеб, хасго машгьураб буго эркенаб гугари. Районалда рахьана эркенаб гугариялъул рахъалъ олимпиялъул, дунялалъул ва Европаялъул гIезегIанго чемпионал,-ян абун тIадчIей гьабуна районалъул бетIерас жиндирго кIалъаялъулъ.

Жал къабул гьариялъухъ баркалаги загьир гьабулаго гьалбал ана районалъул спортивияб школалъул залалде гьелъул хал гьабизе.

Спортивияб кIалгIаялда гIуцIун ругел шартIазухъги балагъун, районалъул спортсменазул бергьенлъабазе гIоло нильеца кIвараб кумек гьабизе бугин абуна тIад рачIарал гьалбадерица.

Гьенисан гьалбал ана Силди спортсменал ругьун гьарулеб спортивияб комплекс базесеб бакIалъул хал гьабизе.

МухIамад ГIабдулаев

Барки

10 ноябрь -Жанисел ишазул органазул хIалтIухъанасул къо

Россиялъул Федерациялъул районалда бугеб жанисел ишазул отделалъул хIалтIухъабазда ва ветераназда баркула РФялъул МВДялъул хIалтIухъабазул профессионалияб байрам.

Нужер гIумру буго халкъалъе пайдаяб ишалде бухьинабураб. ЗахIматаб, намус бацIцIадаб ва хIалхьи лъалареб нужер хъулухъалда бараб буго нилъер щивасул метерисеб къоялъул къисмат.

Божи буго нужеца нужерго хIалтIи хадубккунги намус бацIцIадго, халкъалъул божилъи ритIухъ гьабуледухъ тIубалин.

Гьарула нужее щулияб сахлъи, халатаб ва рохалилаб гIумру, рекъелгун икъбал, нужер захIматаб ва жавабияб хIалтIулъ лъикIал хIасилал.

АнвархIажи Вечедов, районалъул бетIер

Байрамалде лъикIал хIасилалгун

ТIаде щолеб жанисел ишазул хIалтIухъанасул къо баркизе ва гьезул хIалтIул хIакъалъулъ дагьабго гарачIвари гьабизе дун щвана районалда бугеб МВДялъул отделалъул нухмалъулев полковник Багьавудин Багьавудиновасухъе.

-Багьавудин МахIмудович, баркула дуда ва районалъул жанисел ишазул отделалъул хIалтIухъабазда тIаде щолеб махщалилаб байрамкъо. Гьарула щулияб сахлъи ва сундулъго икъбал. Мун нижер районалъул жанисел ишазул отделалъул нухмалъулевлъун тIамуралдаса гIемераб заман гьечIо. Бокьилаан къокъго дурго захIматалъул нухлул бицине.

-Гьаб районалда дун 2010 соналдаса нахъе гIемер щолаан хIалтIулал хъулухъазда бан. Дун хIалтIана криминалияб отделалъул нухмалъулевлъун Гъизляралдагун Каспийскиялда ва цогидалги батIи-батIиял бакIазда. Гьаб соналъул 24 февралалда заманаялъе нужер районалъул жанисел ишазул отделалъул нухмалъулевлъун тIамуна дун, ва 31 маялда Дагъистан республикаялъул жанисел ишазул министрасул буюрухъалда рекъон, гьаниве тасдикъги гьавуна.

- Кинал захIмалъаби дандчIварал цIияб хъулухъалда ва кинал гьоркьорлъаби лъугьарал нухмалъи гьабулеб коллективалъул хIалтIухъабазулгун?

- Районалъул жанисел ишазул отделалда хIалтIулел гIемерисел гIадамалгун ахираб микьго соналда жаниб дир лъай-хъвай ккун букIана, гьелъ гIаммаб мацI батизеги цоцада ричIчIизеги бигьалъана. Аслияб жо гьездаса дица тIалаб гьабула сундулъго кьварараб гIадлу, тIадкъараб иш жиндир заманалда тIубай.

-Жакъа къоялде районалда бугеб ахIвал-хIалалъул хIакъалъулъ кинаб пикру дур бугеб?

-БитIун бицани, бецщизе гIадаб лъикIабги гуреб какизе кколедухъ квешабги гьечIеб, гьоркьохъеб ахIвал-хIал буго. Киналго хIасилазул хIисаб гьабун хадуб Дагъистаналъул 48 районалда гьоркьоб февралалъул ахиралда нилъер район букIана 47 бакIалда, сентябралъул ахиралде гьеб 10 бакIалде ккана. Нусго проценталде гIунтIун рагьана районалда ккарал такъсириял ишал, дагъльана такъсиралги. Гьеб ккола районалъул жанисел ишазул отделалъул хIалтIухъабазул жигараб хIалтIул хIасил.

-Районалъул къватIаздагун жамгIиял бакIазда гIолилазул гьалмагъир, мекъаб хьвада-чIвади дандчIвалищ?

-ТIассан ккарал мекъал ишал гьарулел гIолилал гьечIо гьанир, гIиси-бикьинаб гьалмагъир камуларо. Гьезие сунтI ва цогидалги мехтизарулел жал ричулел тукабазул хважаинзабаздаги кьварун лъазабураб буго гьединал хIужаби такрарлъани, уголовнияб делоги гьабун тамихIалде цIазе рукIин. Ахираб заманалда гьединаб бича-хисиялъул тIатарал хIужабиги гьечIо.

-Жакъа къоялде райотделалда чан хIалтIухъан вугев ва ругищ гIолилазе хIалтIулал бакIал?

-Дир нухмалъиялда гьоркь вуго 130 хIалтIухъан. ГIолилазул гIарзабазда рекъон хIалтIуде росизе хIисабалде росарал гIолилалги руго, амма гьел рукIине ккола сундулъго хадур гъурал, лъай бугел, жакъасел тIалабазда рекъон хIалтIизе бажарулел ва спортивиял норматив тIуразе кIолеллъун.КиналгIаги гьоркьохъаби гьанир хIажалъуларо, конкурсалда рекъон , мустахIикъал тIасарищизе руго, гьезие хIалбихьиялъе лъабгоялдаса анлъгоялде щвезегIан моцIрол болжалги кьезе буго.

-Багьавудин МахIмудович, профессионалияб байрамалда хурхун гIемерсоназулаб ва жигараб хIалтIухъ шапакъатазе мустахIикълъарал хIалтIухъабазул цIарал рехселарищ?

-Дагъистан республикаялъул жанисел ишазул министр ГIабдурашид МухIамадовас гъулбасарал ХIурматиял грамотабазе мустахIикълъана полициялъул майор МухIамад Сулейманов, полициялъул капитан МухIамад Маликов, гьединго батIи-батIиял даражабазул медалаздалъун кIодо гьаруна Сидикъ ГIабдурахIманов, Нажмудин Абакаров, Мухтар Къурбанов, Ислам МухIамадов, Сайпулакъади Жамалудинов, Шарапудин ГъазимухIамадов, ХIасан ГIабдурахIманов, Рамазан ГIабдулхакъов, МухIамад Мусаев, АхIмад ГIалибахIарчиев, Халилула ТIинамухIамадов, АхIмад МухIамадов.

-ТIаде щолеб махщалилаб байрам кIодо гьабиялде кинаб хIадурлъи нужер бугеб?

-Нижеца берцин гьабун къачIана гIагараб район цIунулаго чIваразе бараб «Нужее хвел гьечIо» абураб гIарас ва гIагарал къояз райотделалъул хIалтIухъаби щвезе руго хъулухъалъулаб налъи тIубалаго Аллагьасул къадаралде щварал хIалтIухъабазул хъизан-лъималазухъеги. Районалъул культураялъул кIалгIаялда тIобитIизе буго байрамалда хурхараб хIурматияб тадбирги. Гьенир гIахьаллъизе районалъул бетIерги, заманаялъе нилъехъ чIарал Липецкиялъул жанисел ишазул отделалъул хIалтIухъабиги. Ахирал соназ ракIбацIцIадго жидерго ишал тIуразариялъухъ шапакъатаздалъун кIодо гьаризе руго бищун лъикIал хIалтIухъабиги.

-Багьавудин МахIмудович, хIалтIулъ дурго кинаб девиз бугеб ва кинал насихIатал гьарилел хIалтIухъабазе?

-Дир буго гьадинаб девиз: «Гали нахъ тIамичIого цевехун» абураб. Дица нухмалъулел хIалтIухъабазеги гьарула жидеца гьабулеб хIалтIудаса халкъ разилъи, жидерго хIалтIи лъикI тIубай ва хъулухъалъул цIиял болъабазде рахин. ГIурусаз абухъего генераллъун вахъине анищ гьабуларев солдат гьев квешав рагъухъан ккола, кидаго инсан жиндирго цеветIеялда тIад хIалтIизе ккола.

-Районалъул халкъалда щиб абизе бокьун бугеб?

-Районалъул халкъалда бичIчIизе бокьун буго жанисел ишазул отделалъул хIалтIухъабаз гьарулел киналго хIалтIаби жидее парахатаб хIинкъи гьечIеб гIумру букIинабиялъе ва гIолеб гIелалъул сахлъи цIуниялъе гIоло тIоритIулел рукIин. Нилъер улкаялъул къануназда нахърилълъун хIалтIанани, захIмалъабиги дандчIваларо ва гьабулеб ишалъулъ баракатги букIуна.

-Ахиралдаги тIаде щолеб байрамалда хурхун дурго хIалтIухъабазе щиб гьарилеб дуца?

-Дица тIоцебе байрам баркула полициялъул ветераназда ва хадуб гьанже кьерулъ ругел хIалтIухъабазда. Гьарула гьезие щулияб сахлъиги, кинаб захIматаб ахIвал-хIалалде кканиги къохIехьейги, намус-яхI бацIцIадго цIуниги, хьизаналъулаб талихIги, хIалтIулъ бергьенлъабиги. Аллагьас цIунаги гьел бальгоял балагьаздаса ва хьизан-лъималазул кьварилъабаздаса.

Зульфия Сажидова

ГIисинал гражданазе аслияб документ къуна

Рохалилаб ахIвал-хIалалда тIобитIана 8 ноябралда районалъул жанисел ишазул отделалда 14 сон барал гIолилазе Россиялъул гражданинасул паспортал къеялъул тадбир. Гьеб хурхараб букIана тIаде щолеб 10 ноябрь- жанисел ишазул хIалтIухъанасул къо кIодо гьабиялда. ГIисинал гIолилазе щвана гражданинасул аслияб юридикияб документ, ва гьел лъугьана балугълъиялъул ригьде. Россиялъул Федерациялъул гIисинал гражданазе паспортал къуна МВДялъул районалда бугеб отделалъул начальник Багьавудин Багьавудиновас, гьес киназдаго баркана Россиялъул гражданинасул документ щвей.

Миграционнияб отделалъул нухмалъулев Заурбег МухIамаднабиевас цIалдохъабазе къокъго бицана Россиялда паспорт баккиялъул тарих ва хIурматияб къагIидаялъ къуна лъималазе паспортал.

Жидерго рахьалъан полициялъул хIалтIухъабазда тIаде щолеб байрам баркараб кIалъай гьабуна Агъвали гимназиялъул директорасул тарбия къеялъул рахъалъ заместитель МухIамаддибир Зубаировас. ЦIалдохъабаз рагIи къуна Россиялъул гражданинасул цIар къадруялда цIунизе.

Зульфия Сажидова

ШугIайб ХIамзатовасул 80 сонилаб юбилей

ГЪасул хIакъалъулъ бицине бегьула халатго...

ШугIайб ХIамзатович ХIамзатов... Гьеб цIар лъала нилъер районалъул гIемерисезда, хасго лъайкьеялъул мухъилъ хIалтIулезда ва цереккун гьенир хIалтIулел рукIаразда. КIикъоялда анцIила анкьго соналъ районалъул лъайкьеялъул мухъилъ хIалтIарав, жакъаги гьенив хIалтIулев гьев лъаларев чи районалда вати щакаб жо буго.

Районалда лъайкьей борхизабиялъе кьураб гьел сонал дагьалищ ялъуни гIемералищ?! ХIисаб гьабидал инсанасе гьеб гIумрудул заман гуреб, бергьенлъабазулгун рохелазул ва къварилъабазулги цIураб халатаб нух ккола. Живго нухмалъулесе гьеб ккола гьоркьоса къотIи гьечIеб, мухIканаб мурадлъун бугеб хIалтIи. Гьединаб букIанин абизе бегьула ШугIайб ХIамзатовасул тIолабго гIумру.

ШугIайб ХIамзатов гьавуна 1938 соналъул 11 ноябралда Хасавюрт шагьаралда. Агъвали гьоркьохъеб школа лъугIун хадув цIализе лъугьана Дагъистаналъул пачалихъияб университеталде. ЦIалулаго вукIун жамгIияв хIаракатчилъун - тIубалаан университеталъул комсомолазул гIуцIиялъул секретарасул хъулухъ, кIиго нухалъ щвана гIуру къарал ракьал хIалтIизаризе (целинаялде). Гьениб бихьизабураб жигарчилъиялъухъ кIодо гьавуна «ГIуру къарал ракьал хIалтIизариялъухъ» абураб медалалдалъун.

1960 соналъ тIокIлъиялда университетги лъугIизабун, ШугIайб ХIамзатович лъугьана районалъул лъайкьеялъул мухъилъе, байбихьана хIалтIизе КIванада росдал школалда директорлъун.

КIванада хIалтIулаго, медсестраби хIадур гьаризе Агъвали рагьарал курсаздаги кьолел рукIана гьес гIурус мацIалъул дарсал. Гьениб бихьизабураб мисалияб хIалтIухъ кIодо гьавуна ВЛКСМалъул Дагъистаналъул обкомалъул грамоталдалъун.

Цо лъагIелалъ гьенивги хIалтIун, гIолохъанав специалист тIамула Агъвали росдал гьоркьохъеб школалъул директорлъун, гьенисан гьев уна Советияб Армиялде. ТIадаб хъулухъ тIубазе ахIарав ШугIайб ХIамзатов цIалулев вукIана авиатехникал хIадурулеб школалда, гьенирго кьолел рукIана гьес партиялъул тарихалъул дарсал, тIубалеб букIана ротаялъул комсомолазул гIуцIиялъул секретарасул хъулухъги. Гьенисан витIула гьев Саратов шагьаралъул вертолетазул полкалъул политотделалъул комсомолазда гьоркьоб гьабулеб хIалтIул рахъалъ инструкторлъун. Офицерасул чингун ШугIайб ХIамзатов тIад вуссуна рокъове.

Армиялдасан вачIун хадув ШугIайб тIамула Гъоркьгьаквари росдал школалъул директорлъун. Гьесул нухмалъиялда гьоркь цIалул ва гIуцIарухъанлъиялъул рахъалъ гIезегIанго цебе тIуна Гъоркьгьаквари росдал школа. ШугIайб ХIамзатовасул гIуцIарухъанлъиялъе бугеб махщелги хIалбихьиги бихьун районалъул нухмалъиялъ гьев тIамуна халкъияб лъайкьеялъул райисполкомалъул отделалъул нухмалъулевлъун. Хадувккун хIалтIана МахIачхъалаялда учительзабазул махщел камил гьабулеб институталда методистлъун ва шагьаралъул анлъабилеб школалъул директорасул цIалул рахъалъ заместительлъун.

Районалъул нухмалъиялъул гьариялда рекъон гьев тIад вуссана гIагараб районалде, ва хIалтIана Гъоркьгьаквари росдал гьоркьохъеб школалъул директорлъун, халкъияб лъайкьеялъул отделалъул инспекторлъун. ХIалтIулъ гьесул бугеб тIалабчилъиги, жавабчилъиги бихьун ШугIайб ХIамзатов кIиабизеги тIамуна районалъул лъайкьеялъул отделалъул нухмалъулевлъун, ва гьеб хъулухъалда хIалтIана анцIила цо соналъ.

Пенсиялде ун хадувги хIалхьиялда чIечIо гьев, жакъа къоялъги хIалтIулев вуго районалъул лъайкьеялъул отделалъул методистлъун. Ункъого сонил гIумруялде вахарав ШугIайб ХIамзатович жакъаги хIажатав вуго районалъул лъайкьеялъул идараялъе. Гьес бажарун методикияб кумек гьабула гIолохъанал педагогазе, малъа-хъваял гьарула школазул нухмалъулезе. Районалъул лъайкьеялъул хIалтIухъабаз абула мугIалимзабазулги мугIалим кколин гьевилан.

ШугIайб ХIамзатов ккола гIадатияв магIарулав, чорхолъ гIаданлъиги, яхI-намусги бессарав, хьвада-чIвадиялъулъги вукIа-вахъиналъулъги цогидазе мисалияв чи.

Кинаб хIалтIи жинда тIад къаниги, гьес гьеб тIубала намус бацIцIадго, гьечIо гьесул чорхолъ чIухIи ва гIамал кIодолъи, гьудул-гьалмагълъиялъ ва районалъул активалъ кIудияб къимат-къадру гьабула гьесул. КIудияб гIахьаллъи букIуна районалъул жамгIияталда гьоркьоб, цеве-цеве гIемер вахъунаан районалъул батIи-батIиял аудиториязда тарбия кьеялъулгун лъай цебе тIезабиялъул суалалгун кIалъазе. Жакъаги жинцаго бищараб нухалъе ритIухъав вуго гьев.

Намус бацIцIадаб хIалтIуе гIоло гьев кIодо гьавуна «Россиялъул Федерациялъул лъайкьеялъул отличник», «Россиялъул Федерациялъул гIаммаб лъайкьеялъул хIурматияв хIалтIухъан», «Дагъистан Республикаялъул лъайкьеялъул хIурматияв хIалтIухъан» абурал хIурматиял цIараздалъун ва гIемер къадаралъулал грамотабаздалъун.

ЛъикIаб тарбия ва лъай кьун гIезаруна ШугIайбица ва ПатIиматица (мунагьал чураяй) цо вас ва ункъго яс. Киназего щвана тIадегIанаб лъай. Лъабгояз бищана эбел-инсул махщелрахъана педагогаллъун, цо яс яхъана врачлъун, цогидай -экономистлъун. ШугIайб ХIамзатовасул гIумрудул ва захIматалъул хIаракатчилъиялъул гIемераб хъвазе бегьула, амма рецц-бакъ бокьулев чи гьев гьечIолъиялъ, къокъ гьабун толеб буго.

Жакъа гIумрудул 80 сон тIубаялъул гьайбатаб юбилейги баркулаго бокьун буго ШугIайб ХIамзатовичасе гьаризе щулияб сахлъи, халатаб гIумру, талихI, рохел, ракIалда ругелщинал мурадал тIурай. РакI бохула берцинго жиндирго тIадагьаб рилълъингун радал хIалтIуде унев ШугIайб ХIамзатович дандчIвайдал, ва саламги кьун, гьесул квер бачине щведал.

Сахлъи кьеги ва рохалида хутIаги, ШугIайб ХIамзатович.

ГIубайдула Малачдибиров

Рузман къоялъул вагIза

ЗакагIат: сундасан бахъулеб, гьелъул къадар

Хирияв бусурбаби! ЗакагIат ккола исламалда жаниб жиндие кIвар кьеялъул рахъалъан кIиабилеб бакIалда бугеб рукну. Хирияб Къуръаналда гIемер руго аятал закагIат бахъе абун амру гьабурал, гьел киналго хурхарал руго как байгун цадахъ. Дица гьани рехсела дагьалго гьел аятаздаса. КIиабилеб сураталдаго ТIадегIанав Аллагьас абулеб буго: «Гьаб Къуръан буго жиндилъ щаклъи гьечIеб, битIараб нухмалъилъун жиб бугеб Аллагьасукьа хIинкъаразе, жодоца иман лъурал балъгояб жоялда, какги балел ва дица жодое кьураб боцIодаса нафакъаги кьолел, жал божулел духъе рещтIараб Къуръаналда ва дудаса цере рещтIарал тIахьаздаги ва ахираталдаги жодор ракI чIарал. (Сура Ал-Бакъара, 2-4). Дагьаб гьоркьехун гьебго сураталда: «Нужеца как бай, закагIатги кье ва къулун рукугIги гьабе рукугI гьабулелгун цадахъ. (43 аят) Мушриказда ва капурзабазда рагъ гьабиялъул бицулаго хирияб Къуръаналда абулеб буго; « Ва амма гьез тавбуги гьабуни, жодоца какги бани, закат-сахIги кьуни, гьеб мехалъ гьел лъугьина нужер вацаллъун диналъулъ, ва Дица бичIчIизабулел руго Дир хIикматал лъай бугел гIадамазда». (Тавба 11 аят). ХIисаб гьабураб мехалъ гьел аятаздаса ва гьел гурелги Хирияб Къуръаналда рачIун ругел гIемерал аятаздаса бичIчIулеб буго, закагIат ва как исламалъул кьучI букIин ва ТIадегIанав Аллагьас гьеб кIиябго бищун кIвар бугел рукнабилъун гьарун рукIинги. Гьедин бугелъул бусурбабазда лъазе ккола сундасан бахъулеб закагIат ва кинаб къадаралдаса бахъулеб, кигIан бахъулеб, кида бахъулеб?

ХIайваназда гьоркьосан закагIат бахъула варанабаздаса, гIачияздаса, гIияздасан. Варанабазул дица рехселаро гьел Дагъистаналда рукIунарелъул.

ЧIегIер боцIудасан закагIат бахъула гьадинаб къагIидаялда. Аварагасдасан бицана (с.т.гI.в.) гьес амру гьабуна МугIаз ибн Жабалида (р. гI) щибаб 30-ялдасан цо сон тIубараб кIиабилеб соналда жиб лъугьараб бече (гIачIар) бахъе абун, ва щибаб 40-ялдасан 2 лъаг1араб гIачIаралъул бахъе абун. Имам ШафигIияс (р.гI.) абулеб буго: 60-ялде гIачиязул къадар бахиндал 1 сон тIубараб 2 бече (гIачIар) бахъила, 70-ялде щведал 1 сон тIубарабги, 2 сон тIубарабги бахъила, 80 гIедал 2 сон тIубараб 2 гIачIар бахъила, 90 гIедал - лъабго 1 сон тIабараб бече (гIачIар) бахъила, 100 гIедал -2 сон тIубараб 1 гIачIарги, 2 бече (гIачIарги) 1 сон тIубараб, 110 гIакдадасан -2 сон тIубараб 2 гIачIарги ва 1 сон тIубараб 1 бечеги, 120 гIака батани бетIергьанчияс мискинзабазе лъияб, пайдаяб бахъила ялъуни 4 цо сон тIубараб бече, яги 3 кIиго сон тIубараб гIачIар.

ГIияздаса бахъулеб закагIат. ТIоцебесеб гIиял къадар 40 гIиялъажо, гьелдасан 1 гIиялъажо бахъила, цинги 120 гIедал 2 гIиялъажо, 200 бахараб мехалъ 3 гIиялъажо, 300 гIи гIедал щибаб 100-ялдаса цо-цо гIиялъажо. ЗакагIат бахъулеб гIиялъажоялъул гIумру 1 сон тIубараб, цIелжо бугони-2 сон тIубараб бук1ине ккела.

Гьал киналго хIайваназдаса закагIат бахъизе ккани шартI буго сон тIубай. ЗакагIат бахъулеб къадаралъул гIачиязул-30-ялдаса тIадехун, гIиязул 40-ялдаса тIадехун. БетIергьанчиясда аскIоб сон сверичIони закаг1ат бахъуларо, ва гьел рукIине ккола авлахъалда бетIербахъи гьабулеллъун, жани хер бан хьихьулел рукIине кколаро. Гьелъие аслулъун рачIун руго Абубакр Ассидикъидасан, ГIусманидасан, ибн ГIумаридасан асарал ва гьел гурездасанги. (МажмугI 4 том, 397 гьум.).

Пихъаздасан бахъулеб закат 2 нигIматалдасан буго: чамасдакI ва цIибил, гьелги ракъвазе гьарилалде цере Аллагьасул Расулас (с.гI.в.) абуна: «ЦIибилалъулъ, гьелъул закагIат кье кишмиш хIисаб гьабун, чамасдакIалъул закагIат кьолеб гIадин бакъвараллъул хIисаб гьабун. (Абу Давуд №1603, Аттирмизи №639

ЗакагIат тIалъиялъе шартI барщи загьирлъи буго. (Ибну Мажагь 1819) ва гьел гурелги закагIат бахъизе ккани цIолбодасанги, чамасдакIалдасанги букIине ккола 60 къали. Абу СаагIидил Худрий (р. гI.) бицана: Расулуллагьас (с. т.гI.в.) абуна, -щуго авсукъалда щвечIеб чамасдакIалда садакъа (закагIат) гьечIо-абун». Щуго авсукъ ккола 300 сагь, гьеб цо къалиялда жани 5 сагь хIисаб гьабуни лъугьула 60 къали. Гьелдасан закагIат бахъула 1/10 бутIа, ай 6 къали.

Хурзабахъан бачIунеб закагIат тIалъулеб жо буго ролъ, пурчIина, цIоросаролъ, рис ва гьезда релъарал.

КIиго шартI буго ракьалдасан (хурзабахъан) бачIунеб жоялъе:

а) гьел рукIин бетIербахъи гьабизе кIолеллъун;

б) инсанас хъулухъ гьабун гIезабураб букIин. Бахъизе ккани гьел тIорщелазул къадар букIине ккола 60 къали, цебе рехсараб хIадисалъе гIоло. Гьездаса закагIат бахъила гьеб 60 къали гIуни 6 къали, пихъазулго гIадин. ТIорщалил барщи хIисаб гьабила мугь къвакIиялдалъун. ЦIад бан гIезабуралъул 1/10 бутIа бахъила, лъалъан гIезабуралдаса 1/5 бутIа бахъила.

ГIарцул ва меседил бахъулеб закагIат: Аварагас абуна (с.т.гI.в.): - «Къого мискъалалда щвечIеб меседалда тIад закагIат тIалъуларо»-абун. ДарукъутIнийю 9313. Къого мискъал бащалъула 85 граммалда. ГIарцул къадар 200 дирхам (600 гр. гIага-шагарго). Гьеб къадаралда месед яги гIарац бахани гьездаса бахъизе ккола 1/40 бутIа, яги 25%.

Дарамалдасан закагIат бахъула месед гIарацалъул къадар гьабун 85 гр. меседалъул, яги 600 гр. гIарцул багьа бугеб къайи бугони гьеб къайиялдасаги закагIат бахъула. ЗакагIат бахъизе ккани шартI буго гьеб къадаралъул сон тIубай бетIергьанчиясда кодоб. Аллагьас нилъер иман щула гьабеги нилъеда тIад лъураб кIвар бугеб тIадкъайналъи тIубазабизе гьаб рехсараб Аллагьас кьураб боцIол закагIат бахъизе, ва гьелдалъун мискинпакъирзабазе пайдаги букIине. Амин.

ХIамзат Саидов, КIочIали мажгиталъул имам

Жиндаго тIад бергьенлъи

Будапешталда тIобитIараб спортивияб гугариялъул рахъалъ дунялалъулго чемпионаталда Дагъистаналъул гугарухъан МухIамадрасул ГъазимухIамадов жиндирго цIайиялда кIиабилеб нухалъги дунялалдаго къуватавлъун вахъана. Гьоркьехун гьес бицунеб буго Венгриялда щвараб бергьенлъиялъул.

-2015 -леб соналъ щвараб бергьенлъиялъ дие кIудияб асар гьабуна гьаб бергьенлъиялдаса. Гьениб дие кинабго тIоцебесеб нухалъ букIана ва дун тIубанго божулев вукIинчIо чемпионлъун вахъанин абун. Гьанжесеб бергьенлъиги гьеб кIудияб рохел буго, кин бугониги 2015 соналъ букIаралде данде бачIунеб гьечIо. Гьеб бергьенлъиялъ дун тIадавлъун гьавуна жеги цIикIкIун дидаго тIад хIалтIизе, щай гурелъул дандиязулги бербалагьи батIияб букIунелъул. Данделъабазда лъикIал хIасилал рукIаниги дир щуябго цевевахьин хIалуцарал рукIана-хасго ахирияб. Ахиралда дун дандчIвана лъимерлъиялъулаб заманалдаса нахъе мисаллъун вукIарав Адам Батыровгун. Гьев бищун махщел бугев ва кутакав гугарухъангун дандчIвараб мехалъ дица бихьизабизе кколаан дирго махщел, бажари ва гьунар, щай абуни дида хадур рукIана дир бергьенлъиялъухь ралагьун чIарал гIемерал гIадамал, гIагарлъи, гьудул-гьалмагъзаби ва тренерал - дица гьезул божилъи ритIухь гьабизе кколаан.

Ахирияб дандчIвай Дагъистаналъул гугарухъанасе букIана бищун захIматаб. 0:6 хIисабгун дандияв бергьунев вукIана.

-ДандчIваялъул хIасил хисизабизе ккани, дица гьоркьоса къотIичIого гьужум гьабизе кколаан ва гьелъул хIасилалда дида кIвана ахиралде щвезе дагьабго заман хутIараб мехалъ дандиясда тIад бергьенлъи босизе.

Гуржиязул дунялалъулго чемпион Зураби Якобишвилигунги дир дандчIвай цIакъ хIалуцараб букIана. 2015 соналъ накуялъе гьарурал операциябаздаса хадуб дир хIасилал тIубанго ракI бохизабулел рукIинчIо. Гьелъ дун жеги цIикIкIун хIалтIана дидаго тIад ва Будапешталда босараб бергьенлъи гьеб ккола дица дидаго тIад босараб бергьенлъилъун. Гьеб бергьенлъи МухIамадрасул ГъазимухIамадовас сайгъат гьабулеб буго жиндирго инсуе. «Дир рахь кколел ва спорт бокьулел гьудул-гьалмагъзаби гIемер руго, амма гьезуль бищун тIоцевесев -эмен ккола», -ян абуна ахиралда МухIамадрасулица.

Гьебго заманаялъ Будапешталда захIмалъаби гIемер рукIанин мукIурлъана дунялалъул кIи-цIулго чемпион.

Гьарула гьесие щулияб сахлъи ва хадубккунги спорталъулъ икъбал.

МухIамад Батыров, «Дагъправда» газеталдаса босараб

Финалалда вагъизе рес щвана

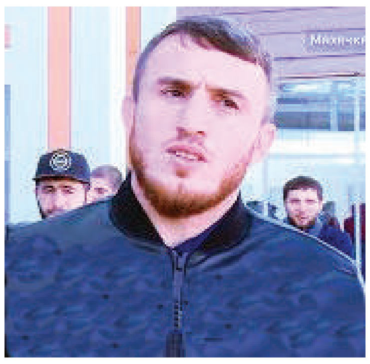

Нилъер ракьцояв МухIамад МухIамадкеримов вагъулев вуго Америкалъул рагъул PFL лигаялда. Дагъаб цебе гьеб лигаялда МухIамадица ракIчIараб бергьенлъи босана Сербиялъул рагъухъан Боян Величковичида тIад ва гьев вагъизе вуго финалияв къецазда.

МухIамад финалияб къецалда дандчIвазе вуго американав Рэем Купергун 31 декабралда Америкаялъул Нью-Йорк шагьаралда. Гьениб бергьарасе щвезе буго лъикIаб гIарцул сайгъат- цо миллион доллар.

Гьарула МухIамадие икъбал.

12 ноябрь-пневмониялде данде кьеркьолеб къо

Пневмониягун махсаро бегьуларо

12 ноябрь ккола пневмониялде данде кьеркьолеб ТIолгодунялалъул къо. Пневмония тIибитIун буго дунялалда киса-кибего ва гьелъ унтулел руго киналго ригьазул гIадамал. Хасго гIемер унтулел руго лъимал. Щибаб соналъ дунялалда 15 млн. лъимер унтиялъул хъвай-хъвагIай гьабулеб буго. Пневмония- гьеб цIакъ кIвар къезе кколеб унти буго, щай абуни гьелъ батIи-батIияб унтаби ракизарула ва цIакъ захIматго гурони сахлъизабизе кIоларо. Щибаб 30 секундалъ гьеб унтиялъ 5 сон тIубачIеб цо лъимер холеб буго.

Аслияб гIиллалъул пневмония баккиялъе ккола ОРВИ, фарингит, ларингит, тонзиллит ва тIоцебесеб иргаялда бронхит.

Гьеб унти баккиялъе гьединго хIинкьи буго диабет, астма унти бугезе, хьалиян бухIулезе ва гIаракьи гьекъолезе. КIванагIан хехго гьеб унти тIатинабуни гьеб сах гьабизе бигьаяб букIуна. Гьуърузул хIухьел цIаялъул низам хвеялдалъун нилъер черх кьеркьола гьуърузул хIалтIи рукIалиде ккезабизе, амма гьелъул хIасилалда гьеб тIибитIула сахал гьуърузда ва цIиял бакIазда унти щвезабула.

Гьединго кIвар кьезе кола абцесс, гангрена, эмтима плевры, обструкция, эндокардит, перикардит, менингит, отек легких, сепсис абулел унтабаздеги.

Унтарав гьесул ригьалда балагьун, унтуде балагьун, гьесул чорхол ахIвал-хIалалъухъ балагьун сах гьавизе бегьула больницаялда яги рокъов. Рокъов сах гьавулев вугони гьесие кколеб къагIидаялъ хьулухъ гьабизе кIолел чагIи рукIине ккела. Жиндир заманаялъ сах гьабичIони гьеб халат бахъараб унтуде сверула. Унтарав чиясул гьуърузул ругьназул гIужал ракула. КIудияб гьари буго гьеб унтул тIоцересел гIаламал загьирлъаралго хехлъи гьабун тохтурзабазухъе аян.

Мадина ГьитIинова, врач-терапевт, невролог

Сасикьа ГIабдурахIим

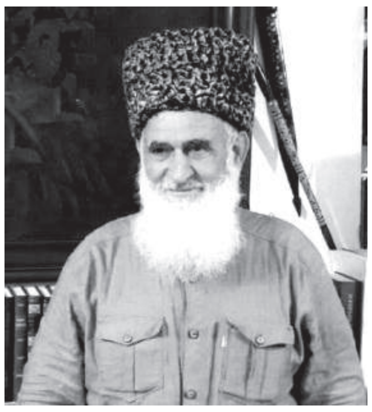

5 ноябралда Аллагьасул къадар щвана кIудияв гIалимчи Сасикьа ГIабдурахIимие.

ГIабдурахIим гьавуна 1943 соналъул 15 январалда Сасикь росулъ. Росдал школалда 7 класс лъугIун хадув цIализе лъугьана МахIачхъалаялъул медучилищеялде, хIалтIана батIи-батIиял росабалъ фельдшерлъун. 1968 соналъ байбихьана ГIабдурахIимица гIелму цIализе. ЦIалана Кьохъа СултIанмухIамадида, Хуштадаса МухIамадсаидида, МелъелтIаса Сулейманида ва цогидалги Дагъистаналда цIар арал гIалимзабазда цеве. Хадув цIалана Сириялда. ГIелму цIалулаго ГIабдурахIимица байбихьана цIиял мадрасаби ва мажгитал разе, гIемераб хIалтIи гьабуна гьес магIарул мацIалда исламиял тIахьазул таржама гьабизе ва гьел гIадамазухъе щвезаризе. Гьесул баракат ккола жакъа магIарул халкъалъе рахьдал мацIалда Аллагьасул хирияб Къуръан цIализе щвей. Районалъе ва гьединго Дагъистаналъе камуна кIудияв гIалимчи, лъикIав мугIалим ва таржамачи. Нижеца кIудияб пашманлъиялда зигара балеб буго ГIабдурахIимил хъизан-лъималазда, гIагарлъиялда ва Сасикь росдал жамагIаталда.

Аллагьас рухI иманалда босун батаги, Алжаналъул агьлуялдаса гьавеги. Хъизан-лъималазе ва гIагарлъиялъе иманияб сабру кьеги.

А. Вечедов, У. Сайпудинов, М-Р. Гагиев, М. ГIисаев, ТI. Халидов, ГI. Малачдибиров, С-ХI. ПирмухIамадов, М. Шамсудинов, М-З. Аюбов, З. Набигулаев.

Пашманаб хабар

ГIалим хвей - гIалам хвей

«ГIалим хвей - гIалам хвей буго» абураб, цебегоялдаса нахъе исламияб уммаялъул бищунго кIудиял гIалимаз абураб машгьураб рагIи ккола. Гьал кьояз нилъеети камуна гьеб рагIиялъе мустахIикъав, жиндир тIолабго гIумру Аллагьасул дин лъазабулаго, гьеб цогидазда малъулаго, гIадамазухъе гьеб щвезабулаго арав Сасикьа ГIабдурахIим, жиндир хIал алжаналда батаяв. Гьаб къокьабго макъалаялда гьесул гIумру-даражаялъул бицун лъуг1инаро, амма кIиго рагIудалъун - гьев вукIана Аллагьасул диналъе гIоло бер къапичIого жиндир гIумру къурбан гьабизе хIадурав, гьеб дин саникь гьабулезда хIакъаб рагIи абизе нахъе къаларев гIалимчи. ГIела гьес дагьабниги заман - яшав гьабурал бакIазда нахъа тарал масжидал- мадрасабазул, советияб заманалдасаго байбихьун Аллагьасул дин тIибитIизабиялъе гIоло чанго соналъ гьес жаниб гIакъуба-къварилъиялда бараб заманалъул нугIлъиги.

Жакъа Шималияб Кавказалда цониги миллаталъул рес гьечIо магIарулаз гIадин, кодобги ккун рахьдал мацIалда Аллагьасул хирияб Къуръан цIализе - гьеби буго халкъалъе ГIабдурахIимидаса щвараб баракат.

Дунялалдаго машгьурал гIалимаз хал гьабун, тIад рагIи гьечIого тасдикъ гьабураб, Мадинаялъул типографиялда бахьараб гьеб таржама лъун буго СагIудиязул бищунго хирияв масжидазда. Гьединго рехсезин гьес нилъехъе щвезарурал: имам Нававиясул «Риязу свалихIин», имам Шавканиясул «Найлул автIар, имам Тирмизиясул «Шамаилу МухIаммадияту», аль Мубаракфуриясул «Равзатул анвар», имам Бухарияс ва имам Муслимица кIиясго рицарал сахIихIал хIадисазул тIахьал, гIурус мацIалда хъварал «Сокровищница мусульманина», «Настольная книга мусульманина» абурал бусурбабазе бищунго хIажатаб жо жаниб бугел тIахьалги, гьаниб къокъ гьабиялъул мурадалда рехсечIого тарал мутагIилзабазе гIелму лъазабиялъе хъварал тIахьалги. Аллагьас гьеб гIелмуялда рекъон хьвадизе нилъее тавфикъ кьеги, гьеб гIелму нилъее нахъа тарав Сасикьа ГIабдурахIимие Аллагьас жив вихьулеб макъам насиб гьабеги, гьесул даражаялъул гIалимаз Щумада мухъалъул росабиги цIеги. Амин.

АхIмад Идрисов, Сасикь росу

«Редакция газеты «Щумадисезул гьаракь» («Голос Цумады»)» Муниципальное унитарное предприятие, сокращенно МУП «РГГЦ»

БетIерав редактор Малачдибиров ГIубайдула СагIадулаевич 2-52-44

Жавабияв секретарасул бакIалда МухIамад ГIабдулаев 2-52-92

Редакциялъул (издателасул) адрес: 368900 Дагъистан Республика, Щумада район, Агъвали росу.

Учредитель: Администрация МР «Цумадинский район»

Газета къватIибе бичана РГЖТялъул типографиялда. Адрес: 367018, МахIачхъала шагьар, Петр I-сул проспект,61

Тираж - 2140 Газеталъул индекс: 51377 (бащдаб лъагIалие) 63302 (лъагIалие)

Макъалабазда рехсарал хIужабазул,тарихазул бальголъи гьорлъ бугел ва цогидалги баяназул жаваб авторас кьола.

Газета зарегистрирована в Управлении Федеральной службы по надзору в сфере массовых коммуникаций, связи и охраны культурного наследия по Республике Дагестан. Свидетельство о регистрации ПИ №ФС 05-0005 от 20 августа 2008 г.

Электроннияб почалъул адрес: Golostsumady@mail.ru